

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 26.10.2021 № 26-З

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності використання коштів,
передбачених у Державному бюджеті України на забезпечення
захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів,
розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю
іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення
представництва України в Європейському суді з прав людини**

Київ 2021

2
ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	3
ПРЕАМБУЛА	5
ВСТУП.....	6
1. РЕЗУЛЬТАТИ ПОПЕРЕДНЬОГО АУДИТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА ЙОГО ПІДСУМКАМИ.....	7
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ, РОЗГЛЯДУ У ЗАКОРДОННИХ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНАХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО СУБ'ЄКТА ТА УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	7
3. АУДИТ ПЛАНУВАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ, РОЗГЛЯДУ У ЗАКОРДОННИХ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНАХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО СУБ'ЄКТА ТА УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	14
<i>3.1. Стан планування коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150)</i>	<i>14</i>
<i>3.2. Стан затвердження та виконання паспортів бюджетної програми «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150)</i>	<i>17</i>
4. АУДИТ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ, РОЗГЛЯДУ У ЗАКОРДОННИХ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНАХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО СУБ'ЄКТА ТА УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	19
<i>4.1. Стан виконання договорів у 2019–2020 роках та 1 півріччі 2021 року.</i>	<i>23</i>
5. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	28
ВИСНОВКИ	30
ПРОПОЗИЦІЇ.....	32

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ЄСПЛ, Європейський суд	Європейський суд з прав людини
Закон 475	Закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції»
Інструкція 687	Інструкція з підготовки бюджетних запитів, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 06.06.2012 № 687
КМУ	Кабінет Міністрів України
Конвенція	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року
Міжвідомча робоча група	Міжвідомча робоча група для забезпечення узгодженості дій заінтересованих органів та організацій під час урегулювання спору, розгляду в закордонному юрисдикційному органі справи за участю іноземного суб'єкта та України, здійснення підготовки пропозицій і рекомендацій з організаційно-правових, процедурних та інших питань, пов'язаних із забезпеченням захисту прав та інтересів України під час урегулювання спору, розгляду в закордонному юрисдикційному органі справи за участю іноземного суб'єкта та України
Мін'юст, Міністерство Перелік спорів	Міністерство юстиції України Перелік спорів, щодо яких здійснюється урегулювання, та справ, які розглядаються у закордонних юрисдикційних органах
Положення 228	Положення про Міністерство юстиції України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228
Порядок 1198	Порядок фінансування витрат, пов'язаних із захистом прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також із забезпеченням представництва України в Європейському суді з прав людини, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2003 № 1198
Порядок 553	Порядок забезпечення представництва України під час розгляду справ у Європейському суді з прав людини, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 553 «Про

	організаційні заходи, пов'язані із забезпеченням представництва України під час розгляду справ у Європейському суді з прав людини»
Порядок 581	Порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, затверджений Указом Президента України від 25.06.2002 № 581/2002.
Постанова 1001	постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту»
Постанова 1062	постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 «Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011р. № 1001»
Постанова 784	постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2006 № 784 «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»
Указ 261	Указ Президента України від 03.03.2011 № 261/2011 «Про деякі питання здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України»
Указ 581	Указ Президента України від 25.06.2002 № 581/2002 «Про Порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України»
Уповноважений у справах ЄСПЛ	Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: стаття 98 Конституції України, статті 4 і 7 Закону України «Про Рахункову палату», План роботи Рахункової палати на 2021 рік, доручення члена Рахункової палати для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 03.09.2021 № 08-33/АМД-177.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану справ та оцінка своєчасності і повноти надання бюджетних призначень, продуктивності, результативності, економності, законності використання бюджетних коштів, виділених Мін'юсту у 2019–2020 роках та за 6 місяців 2021 року за бюджетною програмою «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150); оцінка управлінських рішень та стану внутрішнього контролю розпорядника бюджетних коштів.

Предмет аудиту: кошти державного бюджету, що спрямовувалися протягом 2019–2020 років і 6 місяців 2021 року за бюджетною програмою «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150); управлінські рішення Мін'юсту (головного розпорядника бюджетних коштів) щодо забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ; нормативно-правові, організаційно-розпорядчі акти та документи, що регламентують порядок виділення коштів державного бюджету та їх використання; бюджетна звітність; первинні документи бухгалтерського обліку, інші документи та дані, що стосуються видатків державного бюджету на забезпечення формування і реалізацію державної політики у сфері забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ.

Об'єкт аудиту: Мін'юст.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2019–2020 роки та 6 місяців 2021 року;

географічні: м. Київ.

Критерії оцінки використання коштів:

– *продуктивність* – встановлення співвідношення між результатами діяльності головного розпорядника бюджетних коштів і використаними для

досягнення таких результатів коштами державного бюджету;

- **результативність** – встановлення ступеня відповідності фактичних результатів діяльності головного розпорядника бюджетних коштів запланованим результатам бюджетної програми; стан досягнення запланованих показників та термінів їх досягнення;

- **економність** – стан досягнення об'єктом аудиту запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного державним бюджетом обсягу коштів за КПКВК 3601150;

- **законність** – відповідність управлінських рішень об'єкта аудиту щодо спрямування та використання коштів державного бюджету положенням чинного законодавства;

- **оцінка стану внутрішнього контролю** – спроможність внутрішнього контролю Мін'юсту запобігати незаконному та неефективному використанню бюджетних коштів.

Методи проведення аудиту: аналіз нормативно-правових, організаційно-розпорядчих актів і документів, пов'язаних з предметом аудиту; аналіз показників паспортів бюджетної програми та звітів про виконання паспорта за КПКВК 3601150 за 2019–2020 роки; перевірка руху коштів загального фонду Державного бюджету України; аналіз матеріалів перевірок об'єкта аудиту іншими контролюючими органами та стану внутрішнього контролю головного розпорядника бюджетних коштів; опрацювання матеріалів засобів масової інформації та спеціальних видань; опитування посадових осіб об'єкта аудиту.

ВСТУП

У листопаді 2020 року виповнилось 70 років з дня підписання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. На сьогодні дією Конвенції охоплено майже 830 млн людей у 47 європейських країнах, включаючи Україну. Контроль за реалізацією державами - учасницями Конвенції взятих на себе зобов'язань щодо забезпечення прав та основоположних свобод людини здійснюється ЄСПЛ.

З набранням у 1997 році Конвенцією чинності для України наша держава визнала для себе обов'язковою юрисдикцію ЄСПЛ. Рішення ЄСПЛ є обов'язковими для виконання Україною, українські суди повинні застосовувати (і активно застосовують) при розгляді справ як Конвенцію, так і практику ЄСПЛ як джерело права.

Україна посідає третє місце за кількістю справ, які розглядаються Європейським судом. Кількість заяв у таких справах проти України становить 8 700 (14,5 відс. загальної кількості зареєстрованих Європейським судом справ щодо 47 держав – членів Ради Європи).

З огляду на зазначене тема аудиту є вкрай актуальною.

1. РЕЗУЛЬТАТИ ПОПЕРЕДНЬОГО АУДИТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА ЙОГО ПІДСУМКАМИ

Рахунковою палатою у 2015 році проведено аудит ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами (постанова Колегії Рахункової палати від 13.05.2015 № 8-1).

Листом від 02.07.2015 № 02-1253 Рахунковою палатою надіслано Мін'юсту Висновок Колегії Рахункової палати для відповідного реагування та вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків.

Аналіз виконання Мін'юстом рекомендацій Рахункової палати засвідчив, що Міністерством з 8 наданих рекомендацій виконано 6 та частково – 2, а саме:

- здійснювати належне управління бюджетними коштами на оплату юридичних послуг з метою запобігання неефективному їх використанню, не допускати утворення кредиторської заборгованості, вжити заходів щодо погашення заборгованості. Станом на 01.01.2019 за КПВКВ 3601150 рахувалась кредиторська заборгованість на суму 2970,9 тис. гривень. Станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та 01.07.2021 кредиторська заборгованість за КПВКВ 3601150 за послуги юридичних радників відсутня;

- продовжити практику застосування передового досвіду залучення юридичних радників, зокрема, на умовах «success fee» (гонорар успіху, оплата якого прямо залежить від результату виконаної роботи (послуги) та «cap fee» (фіксована максимальна сума вартості юридичних послуг). За інформацією Департаменту міжнародних спорів, застосування «коефіцієнтів успіху» (success fee) виправдано тільки за умови звернення України до закордонного юрисдикційного органу із позовом до іноземного суб'єкта про стягнення коштів. Справ, де Україна є позивачем і просить стягнути кошти, у Департаменті протягом 2019–2021 років не було.

Отже, керівництвом Мін'юсту вжито достатніх заходів щодо реалізації пропозицій Рахункової палати, наданих за результатами аудиту 2015 року.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ, РОЗГЛЯДУ У ЗАКОРДОННИХ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНАХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО СУБ'ЄКТА ТА УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Частиною четвертою статті 55 Конституції України визначено, що кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

У 1997 році Законом 475 ратифіковано Конвенцію, підписану від імені України 09.11.1995, Перший протокол, протоколи № 4 і № 7 до Конвенції,

підписані від імені України 19.12.1996, та протоколи № 2 і № 11 до Конвенції, підписані із заявами та застереженнями від імені України 09.11.1995 у м. Страсбурзі.

Відповідно до статті 1 Закону 475 Україна повністю визнає на своїй території дію статті 25 Конвенції щодо визнання компетенції Європейської комісії з прав людини приймати від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб заяви на ім'я Генерального Секретаря Ради Європи про порушення Україною прав, викладених у Конвенції, а також статті 46 Конвенції щодо визнання обов'язковою і без укладення спеціальної угоди юрисдикцію ЄСПЛ в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції.

Пунктом 2 Порядку 581 визначено, що органом, відповідальним за здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, є Мін'юст.

Згідно з пунктом 5 Порядку № 581 Мін'юст для забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спору, розгляду в закордонному юрисдикційному органі справи за участю іноземного суб'єкта та України, зокрема:

- визначає заінтересовані органи та організації, участь яких є необхідною під час урегулювання спору, розгляду в закордонному юрисдикційному органі справи за участю іноземного суб'єкта та України;
- утворює у п'ятиденний строк від дня одержання інформації, документів про спір, стосовно якого існує загроза пред'явлення або пред'явлено в закордонному юрисдикційному органі позов до України чи може бути пред'явлено у закордонному юрисдикційному органі позов України, Міжвідомчу робочу групу, яку очолює Міністр юстиції України або один із його заступників. До її складу включаються керівники або заступники керівників заінтересованих органів та організацій. Вибірковою перевіркою підтверджено наявність у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року наказів про утворення міжвідомчих робочих груп і протоколів їх засідань;
- здійснює згідно із законодавством України закупівлю за державні кошти робіт та послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів, у тому числі іноземних, які мають необхідні знання для здійснення заходів щодо захисту прав та інтересів України під час урегулювання спору, розгляду в закордонному юрисдикційному органі справи за участю іноземного суб'єкта та України, володіють відповідною іноземною мовою та за наявності вимог законодавства держави місця арбітражу (суду) щодо атестації у відповідних державних установах, органах належним чином атестовані;
- залучає для забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спору, розгляду в закордонному юрисдикційному органі справи за участю іноземного суб'єкта та України представників державних органів, підприємств, установ та організацій України (за погодженням з їх керівниками), свідків.

Статтею 2 Указу 581 доручалось КМУ передбачати у проектах Державного бюджету України на 2003 та наступні роки окремим рядком кошти Мін'юсту для фінансування витрат, пов'язаних із захистом прав та інтересів

України під час розв'язання спорів у закордонних юрисдикційних органах, а також розробити механізм здійснення такого фінансування.

На виконання статті 2 Указу 581 затверджено Порядок 1198.

Указом 261 виключено статтю 2 Указу 581. При цьому статтею 2 Указу 261 доручено КМУ передбачати у проєктах законів про Державний бюджет України на 2012 та наступні роки кошти для фінансування витрат, пов'язаних із здійсненням захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, та привести свої рішення у відповідність з Указом 261.

Постановою КМУ від 10.08.2011 № 859 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2003 р. № 1198» внесено зміни до вступної частини постанови КМУ від 05.08.2003 № 1198, згідно з якими Порядок 1198 прийнято на виконання статті 2 Указу 261.

У пункті 2 Порядку 1198 зазначено, що фінансування витрат, пов'язаних із захистом прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також із забезпеченням представництва України в ЄСПЛ, здійснюється за рахунок коштів, передбачених на цю мету Мін'юсту в загальному фонді державного бюджету на відповідний рік окремою бюджетною програмою.

Відповідно до пункту 5 Порядку 1198 у Мін'юсті для планування витрат на кожний бюджетний період складається та затверджується Міністром юстиції Перелік спорів.

У Переліку спорів зазначаються назва справи чи спору, найменування сторін, закордонний юрисдикційний орган (у разі наявності), де розглядається справа, сума позовних вимог чи вимог сторін спору, короткий зміст справи чи спору, орієнтовна сума витрат.

Пунктом 10 Порядку 1198 встановлено: відповідно до Переліку спорів складається проєкт кошторису видатків, пов'язаних із захистом прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України.

Відповідно до пункту 12 Порядку 1198 до Переліку спорів можуть вноситися зміни. Справи, провадження у яких припинено, та спори, які врегульовано в поточному році, виключаються з Переліку спорів. До Переліку спорів можуть включатися додатково спори та справи, про які інформація надійшла після закінчення строку подання звернення Мін'юсту і які врегульовуються чи розглядаються у поточному році або повинні врегульовуватися чи розглядатися у наступному році. Зміни до Переліку спорів вносяться відповідно Порядку 1198 і затверджуються Міністром юстиції.

На запит Рахункової палати надано інформацію щодо справ, за якими Мін'юстом здійснювалось у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ (додаток до Звіту).

Пунктом 13-1 Порядку 1198 встановлено: планування витрат, пов'язаних із забезпеченням представництва України в ЄСПЛ, за рахунок коштів державного бюджету на відповідний бюджетний період Мін'юст здійснює згідно з вимогами Бюджетного кодексу України на підставі розрахунків витрат, необхідних для забезпечення належного представництва України в ЄСПЛ, з урахуванням кількості та складності справ, матеріали яких перебувають на опрацюванні в Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, прогнозованого обсягу справ, надходження матеріалів яких передбачається у наступному бюджетному періоді.

Згідно з постановою КМУ від 30.08.2017 № 669 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», яка набрала чинності з 09.09.2017, у текстах Постанови 784 та назві Положення про Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини слова «Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини» в усіх відмінках замінено словами «Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини» у відповідному відмінку. Водночас зміни до Порядку 1198 в частині застосування терміна «Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини» не внесено.

Слід зазначити, що відповідно до частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України за бюджетними програмами, здійснення заходів за якими потребує нормативно-правового визначення механізму використання бюджетних коштів, головні розпорядники коштів державного бюджету розробляють проекти порядків використання коштів державного бюджету (в тому числі за бюджетними програмами, вперше визначеними законом про Державний бюджет України) та забезпечують їх затвердження протягом 30 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України. За рішенням Кабінету Міністрів України (у формі протокольного рішення) порядки використання коштів державного бюджету затверджуються Кабінетом Міністрів України або головним розпорядником коштів державного бюджету за погодженням з Міністерством фінансів України. Про затвердження таких порядків інформується Комітет Верховної Ради України з питань бюджету.

Аудитом встановлено, що в порушення вимог частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України Мін'юстом у 2019–2020 роках і I півріччі 2021 року не розроблено та не забезпечено затвердження порядку використання коштів державного бюджету за КПКВК 3601150, що згідно зі статтею 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

Відповідно до пункту 1 Порядку 553 цей Порядок визначає механізм забезпечення представництва України під час розгляду справ у ЄСПЛ про порушення нею Конвенції, справ за заявами України стосовно порушення Конвенції іншими Договірними Сторонами, а також як третьої сторони під час розгляду справ за заявами громадян України або юридичних осіб - резидентів України проти інших Договірних Сторін.

Згідно з пунктом 2 Порядку 553 відповідальним за забезпечення представництва України у ЄСПЛ є Мін'юст в особі Уповноваженого у справах ЄСПЛ.

Пунктом 1 Положення 228 визначено, що Мін'юст є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мін'юст є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, державну політику з питань банкрутства, у сфері нотаріату, організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації обтяжень рухомого майна, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців, реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, у сфері правової освіти населення; забезпечує формування державної політики у сфері архівної справи і діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації.

Відповідно до покладених завдань (пункт 4 Положення 228) Мін'юст, зокрема:

- забезпечує представництво інтересів держави, Президента України, КМУ, Міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, його посадових осіб під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України;
- забезпечує підготовку документів та представництво інтересів держави в ЄСПЛ під час розгляду справ про порушення Україною Конвенції та звітує перед Комітетом міністрів Ради Європи про стан виконання рішень ЄСПЛ у справах проти України;
- звертається до суду з позовами та бере участь у справах про відшкодування збитків, завданих Державному бюджету України внаслідок виплати відшкодування за рішеннями ЄСПЛ, зокрема через територіальні органи Мін'юсту;
- залучає юридичних радників, зокрема іноземних, для захисту прав та інтересів держави в закордонних юрисдикційних органах під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ.

Постановою 784 на Мін'юст покладено функції органу, відповідального за забезпечення представництва України в ЄСПЛ, координації виконання його рішень, а також інформування Комітету міністрів Ради Європи про хід виконання рішень ЄСПЛ.

Крім того, Постановою 784 затверджено Положення про Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.

Уповноважений у справах ЄСПЛ згідно з цим Положенням є посадовою особою Мін'юсту, на яку покладено повноваження щодо здійснення представництва України в ЄСПЛ під час розгляду справ про порушення

Конвенції, координації виконання його рішень, а також інформування Комітету міністрів Ради Європи про хід виконання рішень ЄСПЛ.

Пунктом 7 Положення визначено: діяльність Уповноваженого у справах ЄСПЛ забезпечує Секретаріат Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, який утворюється у складі центрального апарату Мін'юсту з правами департаменту. У разі відсутності Уповноваженого у справах ЄСПЛ його обов'язки виконує керівник Секретаріату.

Відповідно до Постанови 784 у структурі Мін'юсту створено Секретаріат Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини. Положення про Секретаріат Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Міністерства юстиції України затверджено наказами Мін'юсту від 16.01.2018 № 146/к, від 16.07.2020 № 2429/5 та від 26.05.2021 № 1856/5.

Основними завданнями Секретаріату згідно із цим Положенням є:

1. Забезпечення діяльності Уповноваженого у справах ЄСПЛ щодо:
 - здійснення представництва України в ЄСПЛ під час розгляду справ про порушення Україною Конвенції, справ за заявами України стосовно порушення Конвенції іншими Договірними Сторонами, а також як третьої сторони під час розгляду справ за заявами громадян України або юридичних осіб - резидентів України проти інших Договірних Сторін;
 - координації виконання рішень ЄСПЛ у справах проти України, а також здійснення перекладів на українську мову рішень ЄСПЛ у справах проти України, визначених статтею 1 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»;
 - інформування Комітету міністрів Ради Європи про стан виконання Україною рішень ЄСПЛ у справах проти України.

2. Здійснення експертизи проєктів актів, а також нормативно-правових актів, на які поширюється вимога державної реєстрації, на відповідність Конвенції та практиці ЄСПЛ.

Крім того, для забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України в структурі Мін'юсту функціонує Департамент міжнародних спорів. Положення про Департамент міжнародних спорів Міністерства юстиції України затверджено наказами Міністерства від 10.05.2018 № 1825/к, від 26.04.2019 № 1079/к, від 28.10.2020 № 3767/5 та від 02.06.2021 № 1969/5.

Відповідно до зазначеного Положення основними завданнями Департаменту є:

1. Забезпечення представництва інтересів України як держави, Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та їх посадових осіб під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України відповідно до встановленого законодавством порядку.

2. Міжвідомча координація дій, здійснюваних заінтересованими органами та організаціями, в тому числі юридичними та фізичними особами, залученими для здійснення захисту прав та інтересів України, під час

урегулювання спору, розгляду в закордонному юрисдикційному органі справи за участю іноземного суб'єкта та України.

3. Планування витрат, пов'язаних із захистом прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, за рахунок коштів державного бюджету на підставі поданих юридичними радниками, примирювачами, фахівцями, експертами та відповідальними органами розрахунків витрат, у тому числі витрат, пов'язаних з виконанням погоджених Кабінетом Міністрів України умов угод про врегулювання спорів (мирових угод), на відповідний бюджетний період згідно з вимогами Бюджетного кодексу України.

4. Забезпечення виконання завдань, покладених на Міністерство Президентом України і Кабінетом Міністрів України, щодо надання правових висновків на проекти законів та інших нормативно-правових актів, розроблення за дорученням Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністра юстиції України та з власної ініціативи проектів нормативно-правових актів з питань, що належать до компетенції Департаменту.

Слід зазначити, що у світовій та європейській практиці при врегулюванні конфліктів (спорів) широкого застосування набув інститут медіації, який надає можливість обирати досудові і позасудові способи для вирішення конфліктів (спорів) при збереженні можливості звертатись до суду для їх вирішення.

Однак на сьогодні законодавством України процедуру медіації не врегульовано. При цьому статтею 124 Конституції України встановлено, що законом може бути визначено обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору.

Аудит засвідчив, що до Верховної Ради України неодноразово подавалися законпроекти, про медіацію¹, але жодного не прийнято.

Проект Закону України «Про медіацію» за № 3504, підготовлений Мін'юстом, 15.07.2020 прийнято за основу. У пояснювальній записці до законопроекту зазначено: законопроект створено з метою закріплення на законодавчому рівні можливості проведення процедури медіації, яка полягатиме у добровільному позасудовому врегулюванні конфлікту (спору) шляхом переговорів між його сторонами, за допомогою медіатора.

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань правової політики 29.06.2021 народні депутати розглянули законопроект про медіацію за № 3504. Комітетом рекомендовано Верховній Раді України прийняти в другому читанні та в цілому законопроект про медіацію № 3504 у редакції, запропонованій Комітетом.

Згідно з постановою Верховної Ради України від 07.09.2021 № 1708-IX законопроект «Про медіацію» за № 3504 включено до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Отже, загалом нормативно-правове забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних

¹ Законопроекти про медіацію зареєстровані у Верховній Раді України за № 3665 від 17.12.2015, № 3665-1 від 29.12.2015, № 2706 від 28.12.2019, № 3504 від 19.05.2020 та № 3504-1 від 04.06.2020.

юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ є достатнім. При цьому окремі питання потребують врегулювання, зокрема, розроблення та в установленому порядку затвердження порядку використання коштів державного бюджету за КПКВК 3601150, прийняття Закону України «Про медіацію».

3. АУДИТ ПЛАНУВАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ, РОЗГЛЯДУ У ЗАКОРДОННИХ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНАХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО СУБ'ЄКТА ТА УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Частиною третьою статті 22 Бюджетного кодексу України встановлено: головні розпорядники коштів Державного бюджету України визначаються відповідно до пункту 1 частини другої цієї статті та затверджуються законом про Державний бюджет України шляхом встановлення їм бюджетних призначень.

Пунктами 2 і 7 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України визначено, що головний розпорядник бюджетних коштів, зокрема, організовує та забезпечує на підставі Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету) та плану діяльності на середньостроковий період складання проєкту кошторису та бюджетного запиту і подає їх Міністерству фінансів України (місцевому фінансовому органу) та здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів.

У свою чергу, частиною першою статті 23 Бюджетного кодексу України встановлено, що будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення, якщо інше не передбачено законом про Державний бюджет України.

Відповідно до частини третьої статті 35 Бюджетного кодексу України головні розпорядники бюджетних коштів забезпечують своєчасність, достовірність та зміст поданих Мінфіну бюджетних запитів, які мають містити всю інформацію, необхідну для аналізу показників проєкту державного бюджету та загалом бюджетних показників на середньостроковий період згідно з вимогами Мінфіну.

3.1. Стан планування коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150)

За 2019–2020 роки і 6 місяців 2021 року видатки на забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних

юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ здійснювалися Мін'юстом у межах коштів, затверджених у Державному бюджеті України за КПКВК 3601150.

Визначені в бюджетних запитах на 2019–2021 роки потреба в коштах державного бюджету за КПКВК 3601150 та додаткова потреба в бюджетних коштах загального фонду, яка не врахована в граничному обсязі, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Визначені в бюджетних запитах на 2019–2021 роки потреба в коштах державного бюджету за КПКВК 3601150 та додаткова потреба в бюджетних коштах загального фонду, яка не врахована в граничному обсязі

тис. грн

Потреба	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Визначена в бюджетному запиті	762 406,2	581 395,0	527 395,0
<i>Додаткова потреба</i>	<i>183 372,8</i>	<i>250 815,5</i>	<i>79 001,8</i>
Разом	945 779,0	832 210,5	606 396,8

Надходження та видатки спеціального фонду в бюджетному запиті на 2019–2021 роки не передбачено.

Аудит засвідчив, що за КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)» відсутні детальні розрахунки та обґрунтування щодо оплати банківських послуг (комісія банку) на загальну суму 696,0 тис. грн, у т. ч. на 2019 рік – 415,0 тис. грн, на 2020 рік – 185,0 тис. грн, на 2021 рік – 96,0 тис. гривень.

Отже, в порушення вимог пунктів 1.5 і 2.1 Інструкції 687 у 2019–2021 роках Мін'юстом у бюджетних запитах заплановано видатки за КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)» без детальних розрахунків та обґрунтувань щодо оплати банківських послуг (комісія банку) на суму 696,0 тис. грн, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

Законами України від 23.11.2018 № 2629 «Про Державний бюджет України на 2019 рік», від 14.11.2019 № 294 «Про Державний бюджет України на 2020 рік», від 15.12.2020 № 1082 «Про Державний бюджет України на 2021 рік» Мін'юсту як головному розпоряднику бюджетних коштів затверджено бюджетні призначення за КПКВК 3601150 (видатки споживання) у 2019 році – у сумі 762 406,2 тис. грн; у 2020 році – у сумі 527 395,0 тис. грн; у 2021 році – у сумі 527 395,0 тис. гривень.

Таким чином, **потребу в коштах за КПКВК 3601150 у 2019 році задоволено на 80,6 відс. загальної потреби, визначеної в бюджетному запиті, у 2020 році – на 63,4 відс., у 2021 році – на 87,0 відсотка.**

Аудитом встановлено: у 2020 році Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» затверджено бюджетні призначення за КПКВК 3601150 у сумі 527 395,0, що на 54 000,0 тис. грн менше, ніж спрямовано Мін'юстом Мінфіну в бюджетному запиті на 2020 рік (форма 2021-2).

Довідково. За поясненням директора Департаменту (керівника служби) Бухгалтерської служби – головного бухгалтера Крук О. П.: «у 2019 році Міністерству юстиції України надійшов інструктивний лист Міністерства фінансів України

від 03.09.2019 № 04110-09-10/22087 щодо складання бюджетного запиту на 2020–2022 роки та граничний обсяг видатків та надання кредитів загального фонду проекту Державного бюджету України на 2020 рік у сумі 13 320 991,7 тис. гривень (додаток №1 до листа).

Мін'юстом підготовлено та надано до Мінфіну листом від 09.09.2019 № 33297/20808-26-19/16 бюджетний запит на 2020-2022 роки на загальну суму доведеного граничного обсягу видатків на 2020 рік 13 320 991,7 тис. грн, в тому числі за бюджетною програмою КПКВК 3601150 «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» - 581 395,0 тис. гривень.

Відповідно до статті 37 Бюджетного кодексу України Мінфін подає Кабінету Міністрів України для розгляду проект закону про Державний бюджет України. В свою чергу, КМУ схвалює проект закону про Державний бюджет України та подає його до Верховної Ради України не пізніше 15 вересня року, що передує плановому. З урахуванням вимог пункту 4 зазначеної статті бюджетні запити уточнення не потребували.

Відповідно до листа Мінфіну від 28.10.2019 № 08010-05-2/27315 головним розпорядникам бюджетних коштів було необхідно в односторонній термін за результатами наради з підготовки Державного бюджету України на 2020 рік до другого читання за участю Президента України В. Зеленського надати пропозиції щодо скорочення видатків на 10%. На виконання зазначеного листа Мін'юстом повідомлено, що обсяг фінансового забезпечення першочергових потреб органів та установ юстиції, установ виконання покарань та пробації, Координаційного центру з надання правової допомоги, Державної архівної служби, що доведений міністерству граничними показниками видатків на 2020 рік, і так є недостатнім. Також пунктом 1.22.23. Бюджетних Висновків Верховної Ради України, поданих на схвалення проектом Постанови Верховної Ради України «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2020 рік», Мін'юсту вже зменшено за загальним фондом видатки споживання за КПКВК 3601170 «Платежі на виконання рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України» у сумі 200 000 тис. гривень.

Законом України від 14.11.2019 № 294-IX «Про Державний бюджет України на 2020 рік» Мін'юсту передбачено видатки у сумі 13 018 210,2 тис. грн, в тому числі за КПКВК 3601150 у сумі 527 395 тис. грн».

Кошторис на 2019 рік за КПКВК 3601150 затверджено² з обсягом призначень загального фонду в сумі 762 406,2 тис. грн, у т. ч. на оплату послуг (крім комунальних) – 759 777,7 тис. грн, або 99,7 відс., відрядження – 2 628,5 тис. грн, або 0,3 відс.; на 2020 рік³ – в сумі 527 395,0 тис. грн, у т. ч. на оплату послуг (крім комунальних) – 524 402,0 тис. грн, або 99,4 відс., відрядження – 2 993,0 тис. грн, або 0,6 відс.; на 2021 рік⁴ – в сумі 527 395,0 тис. грн, у т. ч. на оплату послуг (крім комунальних) – 523 827,4 тис. грн, або 99,3 відс., відрядження – 3 567,6 тис. грн, або 0,7 відсотка.

Отже, потребу в коштах за КПКВК 3601150 на 2019–2021 роки задоволено в середньому на 77,0 відсотка.

Мін'юстом у порушення вимог пунктів 1.5 і 2.1 Інструкції 687 у 2019–2021 роках заплановано 696,0 тис. грн видатків без детальних розрахунків та обґрунтувань, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

² Затверджений в. о. державного секретаря Мін'юсту Косолаповою О. А. 18.01.2019

³ Затверджений в. о. державного секретаря Мін'юсту Кравченко Л. М. 10.01.2020.

⁴ Затверджений державним секретарем Мін'юсту Богачовою О. В. 12.01.2021.

3.2. Стан затвердження та виконання паспортів бюджетної програми «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150)

Паспортом бюджетної програми за КПКВК 3601150 на 2019 рік⁵ визначено обсяг бюджетних призначень за загальним фондом у сумі 762 406,2 тис. грн), на 2020 рік⁶ – у сумі 527 395,0 тис. грн, на 2021 рік⁷ – у сумі 527 395,0 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що у 2020 році відповідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 1080-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству юстиції на 2020 рік» за КПКВК 3601150 зменшено обсяг видатків споживання в сумі 31 600,0 тис. гривень. Мін'юстом внесено відповідні зміни до паспорта бюджетної програми⁸ та затверджено обсяг бюджетних асигнувань у сумі 495 795,0 тис. гривень.

Метою бюджетної програми у 2019–2021 роках у паспорті визначено запобігання винесенню закордонними юрисдикційними органами рішень проти України, мінімізацію сум, що можуть бути присуджені до стягнення з держави Україна, та здійснення захисту прав та інтересів держави Україна у ЄСПЛ.

До завдань бюджетної програми віднесено:

- здійснення заходів із забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України;
- здійснення заходів із забезпечення представництва України в ЄСПЛ;
- досудове урегулювання спорів, щодо яких існує загроза пред'явлення іноземним суб'єктом позову до України, та урегулювання спорів шляхом примирення під час розгляду у закордонному юрисдикційному органі справ, учасником яких є Україна;
- забезпечення виконання зобов'язань, взятих державою Україна відповідно до укладених міжнародних договорів.

Аудит засвідчив, що в паспорті бюджетної програми за КПКВК 3601150 на 2019 рік затверджено три напрями використання бюджетних коштів і 20 результативних показників (затрат – 7, продукту – 9, якості – 4 показники), на 2020–2021 роки – два напрями і 19 результативних показників (затрат – 8, продукту – 8, якості – 3 показники).

Згідно із звітами про виконання паспортів бюджетної програми за 2019 і 2020 роки видатки за КПКВК 3601150 у 2019 році становили 621 706,4 тис. грн, або 81,5 відс. затверджених у паспорті, у 2020 році – 468 285,7 тис. грн, або 94,5 відс. затверджених.

⁵ Затверджено наказом Мін'юсту від 11.02.2019 № 400/5.

⁶ Затверджено наказом Мін'юсту від 12.02.2020 № 521/5.

⁷ Затверджено наказом Мін'юсту від 08.02.2021 № 462/5.

⁸ Затверджено наказом Мін'юсту від 26.10.2020 № 1447/5.

Виконання паспортів за 2019 і 2020 роки в розрізі напрямів використання бюджетних коштів відображено в таблиці 2.

Таблиця 2

Виконання паспортів за 2019 і 2020 роки в розрізі напрямів використання бюджетних коштів

тис. грн

Напрями використання бюджетних коштів	Паспорт на 2019 рік		Відхилення	Паспорт на 2020 рік		Відхилення
	затв. із змінами	звіт		затв. із змінами	звіт	
Фінансування витрат, пов'язаних із забезпеченням захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України	740312,4	605048,4	-135264,0	477476,9	458675,7	-18801,2
Фінансування витрат, пов'язаних із забезпеченням захисту прав та інтересів України в Європейському суді з прав людини під час розгляду справ про порушення нею Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод	19122,9	13952,1	-5170,8	18318,1	9609,8	-8708,3
Погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої в органах Державної казначейської служби України станом на 01.01.2019	2970,9	2705,9	-265,0	-	-	-
Разом	762406,2	621706,4	-140699,8	495795,0	468285,5	-27509,5

Дані таблиці 2 свідчать, що найбільше касових видатків здійснено за напрямом «Фінансування витрат, пов'язаних із забезпеченням захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України»: 2019 рік – 97,3 відс., 2020 рік – 97,9 відсотка.

Аудитом встановлено, що у 2019 році із затверджених у паспорті 20 результативних показників не виконано 16, перевиконано 3 та виконано в повному обсязі лише один⁹; у 2020 році із 19 – відповідно 10, 6 та 3 результативні показники¹⁰.

Так, не виконано, зокрема, таких показників затрат:

- «Оплата послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів, у т. ч. іноземних, щодо захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів та розгляду справ у закордонних юрисдикційних органах; участь експертів та свідків у заходах під час урегулювання спорів».

⁹ «Рівень погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої в органах Державної казначейської служби України станом на 01.01.2019».

¹⁰ Затрат – 2 показники («Кількість інвестиційних проваджень за позовами іноземних інвесторів» та «Загальна кількість міждержавних справ проти Російської Федерації, за якими здійснюється забезпечення захисту прав та інтересів держави Україна у Європейському суді з прав людини»); продукту – 1 («Кількість відряджень уповноважених осіб центральних органів виконавчої влади, експертів та свідків, під час розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України»).

У 2019 році витрачено 602 863,6 тис. грн (паспортом затверджено 729 647,5 тис. грн) на оплату юридичних послуг у 17 справах. Згідно з поясненнями, відхилення в сумі 126 783,9 тис. грн виникло насамперед у результаті проведення переговорних процедур закупівель юридичних послуг.

У 2020 році Мін'юстом витрачено 458 620,0 тис. грн (паспортом затверджено 477 397,5 тис. грн) на оплату юридичних послуг у 13 справах. Юридичними радниками подано акти про надані послуги та інші документи, що підтверджують надання юридичних послуг, відповідно до договорів. У ряді таких документів суми на сплату юридичних послуг дещо менші, ніж зазначено у договорах. Таким чином, економія становила 18 777,5 тис. грн;

- «Оплата послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів, в т. ч. іноземних, щодо захисту прав та інтересів України під час представництва України в Європейському суді з прав людини; участь експертів та свідків у заходах під час урегулювання спорів».

У 2019 році на оплату юридичних послуг під час представництва України в ЄСПЛ за двома справами використано 13 683,6 тис. грн (паспортом затверджено 16 867,5 тис. гривень). Відхилення в сумі 3 183,9 тис. грн виникло в результаті проведення переговорних процедур закупівель юридичних послуг і невключення юридичним радником до рахунку про надані юридичні послуги за договором суми технічних послуг, у зв'язку з чим така оплата не здійснювалася.

У 2020 році відхилення в сумі 6 109,1 тис. грн (паспортом затверджено 15 576,1 тис. грн) виникло, зокрема, в результаті введення карантинних заходів через поширення COVID-19, у зв'язку з чим перенесено процесуальні строки у всіх справах. ЄСПЛ також перенесено розгляд справ «Україна проти Росії» (заява № 20958/14) щодо Криму та «Україна проти Росії (VIII)» (заява № 55855/18) щодо захоплених моряків. Як наслідок, не здійснено закупівель послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів та послуг банку.

4. АУДИТ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ВИДІЛЕНИХ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ, РОЗГЛЯДУ У ЗАКОРДОННИХ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНАХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО СУБ'ЄКТА ТА УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Відповідно до звітів про надходження та використання коштів загального фонду державного бюджету Мін'юстом, у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року за КПКВК 3601150 використано з урахуванням курсової різниці 1 116,5 млн грн¹¹, з них:

- на оплату послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів, у тому числі іноземних, щодо захисту прав та інтересів України під

¹¹ Касові видатки – 1116,5 млн грн, у т. ч. 2019 року – 621,7 млн грн (81,5 відс.), 2020 року – 468,3 млн грн (94,4 відс.), I півріччі 2021 року – 26,5 млн грн (28,3 відс. затверджених на відповідний період).

час урегулювання спорів в ЄСПЛ та в закордонних юрисдикційних органах, послуг з перекладу з однієї мови на іншу, нотаріальних та банківських послуг – 1 114,1 млн грн, що становить 99,8 відс. загальних видатків;

- на оплату відряджень представників України з метою участі в судових засіданнях, пов'язаних з представництвом України в ЄСПЛ та в закордонних юрисдикційних органах під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, – 1,2 млн грн (0,1 відс.); інші¹² – 1,2 млн грн (0,1 відс.), таблиця 3.

Таблиця 3

**Виконання Мін'юстом загального фонду кошторису за КПКВК 3601150
у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року**

млн грн

Напрями видатків	2019 рік		2020 рік		I півріччя 2021 року		Разом	
	затв-но	касові видатки	затв-но	касові видатки	затв-но на рік	касові видатки	затв-но	касові видатки
<i>Всього поточні видатки</i>	762,4	621,7	495,8	468,3	527,4	26,5	1785,6	1116,5
Оплата послуг (крім комунальних)	751,0	619,4	495,0	468,2	526,3	26,4	1772,3	1114,1
Видатки на відрядження	2,6	1,1	0,8	0,05	1,1	0,05	4,5	1,2
Інші поточні видатки	8,8	1,2	-	-	-	-	8,8	1,2

Упродовж 2019–2021 років найбільший обсяг коштів за КПКВК 3601150 планувався (1 763 416,0 тис. грн, що становило 99,5 відс. затвердженого обсягу видатків на оплату послуг на суму 1 772 295,0 тис. грн) на оплату послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів, у тому числі іноземних, щодо захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів; участь експертів та свідків у заходах під час урегулювання спорів та на оплату послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів, у тому числі іноземних, щодо захисту прав та інтересів України під час представництва України в ЄСПЛ; участь експертів і свідків у заходах під час урегулювання спорів.

Крім того, на оплату послуг, пов'язаних із забезпеченням перекладу з однієї мови на іншу, передбачалось 5 500,0 тис. грн (0,3 відс.); нотаріальних послуг із засвідчення вірності копій документів і виписок з них, справжності підпису на документах і вірності їх перекладу з однієї мови – 30,0 тис. грн (0,002 відс.), банківських послуг – 378,0 тис. грн (0,02 відсотка).

Протягом 2019–2020 років за КПКВК 3601150 проводилися перерозподіли коштів у межах кошторисних призначень за рахунок зменшення обсягів видатків, передбачених на оплату послуг, та збільшення на інші поточні видатки: 2019 рік – на суму 8 781,8 тис. грн, 2020 рік – на 3 562 тис. гривень. У першому півріччі 2021 року перерозподіл на суму 2 488,1 тис. грн проводився за рахунок зменшення видатків на відрядження та збільшення на оплату послуг (крім комунальних).

Аудит засвідчив: Мін'юстом не забезпечено ефективного управління перерозподіленими у 2019–2020 роках коштами на поточні видатки в сумі 10 872,9 тис. гривень.

За перерозподілом видатків Мін'юстом у 2019 році 8 781,8 тис. грн передбачено на інші поточні видатки: на сплату обов'язкових реєстраційних, інших платежів та внесків, пов'язаних з витратами на відкриття та провадження

¹² Видатки за КПКВ 2800 «Інші поточні видатки», спрямовані на сплату обов'язкових реєстраційних, інших платежів та внесків, проводились тільки у 2019 році.

у справах, які розглядаються у закордонних юрисдикційних органах, – 7 356,2 тис. грн; пені – 1 425,6 тис. гривень.

На сплату обов'язкових реєстраційних, інших платежів та внесків, пов'язаних з витратами на відкриття та провадження у справах, які розглядаються у закордонних юрисдикційних органах за позовом держави України до компанії Euronews S.A. про повернення коштів фінансової гарантії, перерахованих для забезпечення виконання умов договору щодо проведення у 2017 році в Україні пісенного конкурсу «Євробачення», та за позовом ПАТ «Газпром» до держави Україна, використано 45,3 тис. грн (0,6 відсотка). Решту коштів не використано. Як наслідок, утворився залишок у сумі 7 310,9 тис. грн за відсутності обґрунтованої потреби в оплаті обов'язкових реєстраційних внесків у інших справах, який у кінці року повернено до державного бюджету.

Таким чином, Мін'юстом як головним розпорядником бюджетних коштів, на якого покладено управління ними у межах встановлених Міністерству бюджетних повноважень, не забезпечено ефективного використання 7 310,9 тис. грн бюджетних коштів.

На сплату у 2019 році пені, яка, за поясненням Мін'юсту, утворилась через тривалу процедуру закупівлі банківських послуг і переведення оплати за Мировою угодою з АТ «Укресімбанк» до АТ «Приватбанк», при запланованих видатках у розмірі 1 425,6 тис. грн використано 1 176,1 тис. грн (82,5 відс.) у зв'язку із зменшенням курсу гривні щодо євро.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.05.2018 № 339-р схвалено проєкт Мирової угоди у справі № ICC 16629/FM/GZ/ARP/MD/TO за позовом компаній «Tomo Global Contracting S.r.l.», «Beta Funding S.r.l.», «ARA Assets Recovery & Administration S.r.l.» до Міністерства інфраструктури України та Державної служби автомобільних доріг України, що розглядалася Міжнародним арбітражним судом Міжнародної торгової палати (м. Париж, Французька Республіка). Зазначеним розпорядженням уповноважено Міністра інфраструктури Омеляна В. В. та виконувача обов'язків Голови Державного агентства автомобільних доріг Новака С. Р. підписати Мирову угоду.

Мін'юст відповідно до умов Мирової угоди мав здійснити оплату на загальну суму 3 820 000,0 євро у строки, встановлені в частині другій пунктів 2.3 (а) і 2.3 (b) Мирової угоди. У зв'язку з несвоєчасною виплатою Мін'юст зобов'язано сплатити пеню (3 відс. річних на пропорційній основі за кожен календарний день прострочення платежу), яка розраховується включно до дня повної і остаточної оплати всіх належних сум за умовами Мирової угоди.

Довідково. На оплату суми мирного врегулювання в кошторисі видатків за КПКВК 3601150 на 2018 рік передбачено 122 240 тис. грн, часткову оплату першого внеску здійснено 23.07.2018 у розмірі 700,0 тис. євро замість 1 900,0 тис. євро, передбачених у пункті 2.3 Мирової угоди. Станом на 11.12.2018 на виконання умов Мирової угоди сплачено остаточну суму внеску в розмірі 3 120,0 тис. євро, при цьому вже виникла необхідність сплатити відсотки за несвоєчасну оплату внеску.

На підставі пункту 2.4 Мирової угоди, пункту 22.4 рішення арбітражного трибуналу, а також абзацу третього пункту 18 Порядку № 1198 Міністерство сплатило відсотки (пеню) та повністю виконало умови Мирової угоди у 2019 році.

Таким чином, невчасне виконання Мін'юстом рішення арбітражного трибуналу призвело до неекономного використання коштів і втрат державного бюджету у 2019 році на суму 1 176,1 тис. гривень.

У 2020 році перерозподілені в межах кошторисних призначень за КПКВК 3601150 видатки на сплату реєстраційних внесків у сумі 3 562,0 тис. грн у подальшому визнано Мін'юстом непотрібними за цією бюджетною програмою та перерозподілено¹³ на інші видатки в межах кошторисних призначень Міністерства.

Довідково. За інформацією Мін'юсту про зміни до річного розпису державного бюджету на 2020 рік за загальним фондом за КПКВК 3601150, відмова у видатках за КЕКВ 2800 пов'язана з відсутністю потреби у сплаті обов'язкових реєстраційних, інших платежів та внесків, що супроводжують витрати на відкриття та провадження у справах, які розглядаються у закордонних юрисдикційних органах.

У першому півріччі 2021 року перерозподіл видатків на суму 2 488,1 тис. грн зумовлено відкриттям проваджень у двох нових справах, повідомлення про які надійшли до Мін'юсту в березні 2021 року.

Довідково. 23.03.2021 заявою від імені компанії «Modus Energy International B.V.» (Королівство Нідерланди) повідомлено про порушення арбітражного провадження проти держави Україна відповідно до Арбітражного регламенту Арбітражного інституту торгової палати м. Стокгольм, сума позову, за попередньою оцінкою, становила не менше 400 млн гривень. 25.03.2021 листом Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів повідомлено про отримання запиту про відкриття арбітражного провадження від шведських компаній «Missen Energy AB» проти держави Україна, суму позовних вимог на час аудиту не визначено.

Перерозподіл видатків на вказані цілі здійснено Мін'юстом за рахунок зменшення витрат на відрядження. В обґрунтуваннях зазначено: у зв'язку з непередбачуваними випадками перенесення слухань у закордонних судах, тим, що низка країн, відрядження до яких передбачено в цьому році, встановила Україну як «червону зону» і заборонила в'їзд, а також через обмеження тривалості та вартості відряджень.

Відповідно до частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України за бюджетними програмами, здійснення заходів за якими потребує нормативно-правового визначення механізму використання бюджетних коштів, головні розпорядники таких коштів розробляють проекти порядків використання коштів державного бюджету (в тому числі за бюджетними програмами, вперше визначеними законом про Державний бюджет України) та забезпечують їх затвердження протягом 30 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України. За рішенням Кабінету Міністрів України (у формі протокольного рішення) порядки використання коштів державного бюджету затверджуються Кабінетом Міністрів України або головним розпорядником коштів державного бюджету за погодженням з Міністерством фінансів України. Про затвердження таких порядків інформують Комітет Верховної Ради України з питань бюджету.

¹³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 1080-р «Про перерозподіл видатків державного бюджету, передбачених Міністерству юстиції України на 2020 рік».

Аудитом встановлено, що при плануванні та використанні коштів за КПКВК 3601150 у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року Мін'юст дотримувався вимог Порядку 1198 зі змінами.

У порушення частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України Мін'юстом порядок використання коштів державного бюджету за КПКВК 3601150 у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року не розроблено та не забезпечено його затвердження, що згідно із статтею 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

Довідково. У Звіті про результати аналізу нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік», який затверджений рішенням Рахункової палати від 21.02.2017 № 5-2, зазначалось: КМУ розпорядженням від 18.02.2016 № 118-р затверджено, зокрема, Перелік бюджетних програм, за якими затверджені порядки використання коштів державного бюджету, та доручено головним розпорядникам бюджетних коштів внести зміни до цих порядків. До зазначеного Переліку включено, зокрема, бюджетну програму «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України» (КПКВК 3601150) як таку, порядок використання коштів за якою потребує внесення змін. Однак по суті він не є порядком використання коштів, оскільки затверджений Кабінетом Міністрів України не на виконання вимог частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України і містить лише окремі елементи порядку використання коштів.

Отже, через відсутність відповідного порядку використання коштів Рахункова палата не може належно оцінити ефективність використання 1 116,5 млн грн бюджетних коштів у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року за КПКВК 3601150.

4.1. Стан виконання договорів у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року.

Аудитом встановлено, що у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року Мін'юстом за КПКВК 3601150 проведено 69 закупівель: 63 закупівлі за переговорною процедурою (1 закупівлю відмінено), 3 – за процедурою відкритих торгів та 3 – без використання електронної системи закупівель.

Довідково. За процедурою відкритих торгів у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року Мін'юстом проводилася закупівля послуг, пов'язаних із забезпеченням перекладу з однієї мови на іншу (ДК 021:2015: 79530000-8); без використання електронної системи – закупівля банківських послуг; за переговорною процедурою – закупівля послуг з юридичного консультування та юридичного представництва (ДК 021:2015:79110000-8).

У 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року укладено договорів на суму 1 361 561,9 тис. гривень.

Аудит засвідчив: незважаючи на низький рівень використання асигнувань у 2019 році на оплату послуг, пов'язаних із забезпеченням перекладу з однієї мови на іншу (10,7 відс.), нотаріальних послуг із засвідчення вірності копій документів і виписок з них, справжності підпису на документах і вірності їх перекладу з однієї мови на іншу (22 відс.), банківських послуг (46,7 відс.), у 2020 році планові видатки на дві останні послуги затверджувалися на рівні встановлених асигнувань 2019 року, а на оплату послуг, пов'язаних із забезпеченням перекладу з однієї мови на іншу, ці видатки збільшено на 500,0 тис. грн (таблиця 4).

**Вартість укладених договорів за КПКВК 3601150 у 2019–2020 роках та
I півріччі 2021 року**

тис. грн

Напрями видатків	2019 рік	2020 рік	+;- 2020/2019 р.	I півр. 2021 року	+;- 2021/2020 р.
Послуги прекладу:					
<i>затверджено кошторисом</i>	1500,0	2000,0	+500,0	2000*	-
<i>сума договору</i>	949,9	945,0	-4,9	699,0	-
<i>використано</i>	160,9	142,8	-18,1	-	-
<i>залишок</i>	789,0	802,2	13,2	699,0	-
Банківські послуги:					
<i>затверджено кошторисом</i>	141,0	141,0	-	96,0*	-45
<i>сума договору</i>	141,0	91,0	-50,0	22,4	
<i>використано</i>	65,8	22,9	-42,9	2,8	--
<i>залишок</i>	75,2	68,1	-7,1	19,6	-
Послуги з юридичного консультування та юридичного представництва:					
<i>затверджено кошторисом</i>	746373,9	492832,6	-253541,3	524209,5*	-31376,9
<i>сума договорів</i>	718232,3	480805,9	-237426,4	159675,4	--
<i>використано</i>	619466,6	469030,1	-150436,5	26548,7	--
<i>залишок</i>	98765,7	11775,8	-86989,9	133126,7	

*Затверджено на 2021 рік.

Наявність залишків невикористаних коштів наприкінці 2019 року в сумі 99 629,9 тис. грн та наприкінці 2020 року в сумі 12 646,1 тис. грн свідчить про прорахунки у плануванні та неефективне управління коштами.

Найбільшу частку (99,9 відс.) у структурі видатків на оплату послуг (крім комунальних) відповідно до укладених договорів за бюджетною програмою у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року становлять послуги з юридичного консультування та юридичного представництва.

Договори на оплату послуг з юридичного консультування та юридичного представництва з організаціями та фізичними особами, які залучалися до захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року укладалися Мін'юстом у справах, затверджених у переліках та кошторисах на відповідний рік.

У 2019 році договори про надання послуг юридичного радника укладалися Мін'юстом при розгляді 18¹⁴ із 19 справ, затверджених у Переліку спорів, та двох справ для забезпечення представництва України в ЄСПЛ; 2020 році – 13 із 19 справ, затверджених у Переліку спорів, та однієї справи для забезпечення представництва України в ЄСПЛ; у I півріччі 2021 року – 14 із 21 справи, затверджених у Переліку спорів.

Крім справи за позовом компанії «The Law Debenture Trust Corporation PLC» до держави Україна, у 2020 році також не укладалися договори на початково заплановані у Переліку спорів справи за позовом Міністерства охорони здоров'я України до Угорського медичного центру; за позовом компанії «Sinequanon Invest» до держави Україна та інших; за позовом

¹⁴ Згідно з інформацією, наведеною у Переліку спорів, у справі за позовом компанії «The Law Debenture Trust Corporation PLC» до держави Україна в особі Міністерства фінансів представництво інтересів держави здійснює Міністерство фінансів України. Видатки на ведення цієї справи за КПКВК 3601150 не передбачалися, договори Мін'юстом не укладалися.

компаній «Universal Trading & Investment Co., Inc.» та «Foundation Honesty International, Inc.» до Генеральної прокуратури України, Мін'юсту та держави Україна; за позовом Миколи Іваненка та інших до держави Україна та інших; позовом ПАТ «Газпром» до держави Україна. Кошти, заплановані на оплату послуг юридичних радників за цими справами, перерозподілено на інші справи з відповідним внесенням змін до Переліку спорів та кошторису.

Одна з причин – дефіцит коштів на оплату послуг юридичних радників з метою представництва прав та інтересів держави України у закордонних юрисдикційних органах. Надані на запит Мін'юсту пропозиції юридичних радників у 2020 році (729 089,99 тис. грн) у 1,4 раза перевищували граничну суму коштів на оплату юридичних послуг, затверджену в паспорті бюджетної програми за КПКВК 3501150 (503 253,9 тис. гривень).

Вирішити ситуацію з відсутністю додаткових бюджетних призначень Мін'юсту вдалося завдяки перемовинам з юридичними радниками про перегляд попередньо наданих пропозицій та відкладення усних слухань у трьох справах: за позовом компанії «Gilward Investments B.V.» до держави Україна (2 398,4 тис. дол. США, або 67 634,9 тис. грн); за позовом компаній «Emergofin B.V.» та «Velbay Holdings Ltd.» до держави Україна (3 858 тис. дол. США, або 108 795,6 тис. грн); за позовом Ігоря Бойка до держави Україна (3 035,2 тис. дол. США, або 85 591,2 тис. гривень).

Слід зазначити, що, незважаючи на відсутність додаткових бюджетних призначень, залишок невикористаних коштів за договорами на оплату юридичних послуг у 2019–2020 роках становив 110 541,5 тис. грн (у 2019 році – 98 765,7 тис. грн, у 2020 році – 11 775,8 тис. гривень).

Довідково. Найбільші залишки коштів за договорами, укладеними при розгляді справ за позовом компаній «Emergofin B.V.» та «Velbay Holdings Ltd.» до держави Україна, – 569,6 тис. дол. США у 2019 році та 128,4 тис. дол. США у 2020 році; справи за позовом компаній «Littor Enterprises Limited», «Bridgemont Ventures Limited» і «Bordo Management Limited» до держави Україна – 240,9 тис. дол. США у 2019 році; справи за позовом ВАТ «Татнефть» до держави Україна – 141,4 тис. дол. США у 2019 році та 38,1 тис. дол. США у 2020 році; при розгляді справи за позовом компанії «Olympic Entertainment Group AS» до держави Україна – 64,2 тис. дол. США у 2020 році.

Встановлено, що утворення залишків бюджетних призначень у 2019–2020 роках спричинено коливанням курсу валют, а також, зокрема, невиконання окремих договорів у повному обсязі внаслідок неефективного управління бюджетними коштами Мін'юстом.

Довідково. За поясненням директора Департаменту міжнародних спорів Тищенко Г.Ф., «залишок коштів у 2020 році:

- за договором, укладеним з Withers LLP у справі за позовом компанії «Olympic Entertainment Group AS» до держави Україна 2594,8 тис. грн. (64,2 тис. дол. США) з'явився майже на 100% за рахунок недовитрати коштів третьою особою – українським адвокатським об'єднанням «ЕЛ-СІ-ЕФ», яким за договором (у кінцевій редакції, затвердженій додатковою угодою № 1 від 23.12.2020) було виділено 184 500,00 дол. США, а фактично надано послуг і сплачено 123 296,50 дол. США;

- за договором, укладеним з Winston & Strawn LLP у справі за позовом ВАТ «Татнефть» до держави Україна 1076,1 тис. грн. (38,1 тис. дол. США) з'явився повністю за рахунок недовитрати коштів третьою особою «Кульков Колотілов і партнери» яким за договором було виділено 170 000,00 дол. США, а фактично надано послуг і сплачено 131 955,00 дол. США. Стосовно вартості послуг іноземного юридичного радника, Winston & Strawn LLP навпаки

перевищив суму, виділену у договорі (закупівля проводилася за умов дефіциту, тому вартість послуг юридичного іноземного радника в договорі була значно нижчою за розраховану ним потребу), але перерозподілити кошти з графі субпідрядника на графу основного виконавця додатковою угодою неможливо, для цього необхідно проводити спочатку процес погодження на Тендерному комітеті Міністерства угоди про зменшення ціни договору, а потім оголошувати нову процедуру закупівлі, за результатами якої укладати новий договір. Зазначені процеси мають відповідати вимогам Закону України «Про публічні закупівлі», і потребують не менше ніж півтора місяці, тому вони фізично не могли бути вчинені».

Так, під час розгляду справи за позовом Миколи Іваненка та інших до держави Україна та інших у 2019 році Мін'юст уклав договір з юридичною фірмою «Holland & Knight LLP» на суму 24 740,0 дол. США (692 720,0 грн), очікуючи на поновлення провадження, яке у цій справі у 2019 році не відбулося, оплата за договором не проводилася.

Аналогічно не проводилася оплата за договором, укладеним наприкінці 2019 року з юридичною фірмою «Foley Hoag AARPI» (договір № 33-242 від 24.12.2019) під час розгляду справи за позовом компанії «Sinequanon Invest» до держави Україна та інших на суму 74 575,0 дол. США (1 864 375,0 гривні). Через невчасне подання (до кінця бюджетного року) юридичною фірмою «Foley Hoag AARPI» належним чином оформлених звітних документів їх не використано, кошти, передбачені у кошторисі, повернено до державного бюджету.

Довідково. За поясненням директора Департаменту міжнародних спорів Тищенко Г.Ф., «вартість послуг іноземних юридичних радників визначається на підставі погодинних ставок і залежить від кількості фактично відпрацьованих годин, підтверджених відповідними документами. Визначити точно скільки буде витрачено годин на надання юридичних послуг у наступному році, або навіть на початку року (навіть просто перед написанням відповідного процесуального документу чи відвідання суду) неможливо. Тому свої розрахунки юридичні радники надають виходячи з наявної попередньо інформації, досвіду надання послуг, виконання аналогічних чи схожих завдань у минулому. Як вже пояснювалося, передбачити завчасно процесуальний розвиток справи і дії протилежної сторони неможливо. Також за відсутності відповідних підтверджуючих документів відповідно до умов договорів Мін'юст також не може підписати висновків про доцільність оплати послуг. Тому, у випадку якщо юридичний радник не може довести витрати часу, такий час вилучається зі звіту, відповідно, за нього не виставляється рахунок і не здійснюється оплати. Тому за результатами опрацювання погодинних звітів наприкінці року інколи сума, що підлягає сплаті, є меншою за ціну відповідного договору».

Аудитом виконання умов договорів, зокрема в частині обґрунтування вартості послуг та порядку здійснення їх оплати, встановлено, що надані послуги оплачувались Мін'юстом за наявності висновків про доцільність витрат на оплату послуг з урахуванням розмірів погодинних ставок роботи юристів на підставі звітів з детальним описом послуг, витраченого часу тощо та відшкодування оплати витрат на залучення третіх осіб та технічних витрат (відрядження, проїзд, проживання, харчування, послуги перекладу, копіювання тощо).

Ставки юридичних радників встановлювалися в іноземній валюті за годину. Як третіх осіб юридичні радники (експерти) залучали здебільшого українські юридичні фірми (юристів), оплата яких встановлювалася також в іноземній валюті.

У 2020 році з державного бюджету відшкодовано за послуги українських юристів майже 1 млн дол. США (935 548,8 дол. США).

При цьому здійснення захисту інтересів України під час урегулювання спорів і розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземних суб'єктів та України є одним із головних завдань Мін'юсту, визначених у Положенні 228.

Забезпечення представництва інтересів України як держави, Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та їх посадових осіб під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України відповідно до встановленого законодавством порядку здійснюється в Міністерстві Департаментом міжнародних спорів, штатна чисельність якого на час аудиту становила 17 осіб, фактично – 14 (двоє з них перебували у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку).

Зважаючи на інші завдання, покладені на Департамент міжнародних спорів, така чисельність (за умови повного укомплектування штату) не забезпечує належного представництва України в закордонних юрисдикційних органах.

Довідково. За інформацією Мін'юсту, кількість всіх партнерів, старших юристів, юристів і паралігалів всіх юридичних радників, які у 2020 році працювали над поточними справами, перевищувала 50 осіб.

Однак деякі кроки в напрямі переходу на самопредставництво під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України Мін'юстом зроблено.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України О. Гончарука від 26.11.2019 № 39264/1/1-19 та підпункту 2 пункту 6 протоколу засідання Кабінету Міністрів України від 15.11.2019 (витяг з протоколу № 19, вих. № 1-19/19-6/2 від 21.11.2019) щодо реформування системи представництва інтересів держави України під час розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України для забезпечення поступового переходу на самопредставництво Мін'юстом підготовлено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо переходу до самопредставництва в процесі захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розглядів в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України».

Проектом постанови передбачено здійснити реформування системи представництва інтересів держави України під час розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України. Реформу планується провести шляхом перейменування посади Уповноваженого у справах закордонних юрисдикційних органів, на якого, зокрема, буде покладено повноваження щодо захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, та створення відповідного самостійного структурного підрозділу, що забезпечуватиме діяльність Уповноваженого у справах закордонних юрисдикційних органів, у тому числі опікуватиметься питаннями, що виконуються зовнішніми українськими юридичними радниками.

Відповідний структурний підрозділ пропонується створити в складі центрального апарату Мін'юсту шляхом реорганізації та удосконалення

існуючої структури представництва інтересів держави у закордонних юрисдикційних органах зі встановленням відповідних посадових окладів.

Довідково. Згідно з проектом пояснювальної записки, запропонована реформа стосується реалізації експериментального проєкту, що складається з певних етапів, і проводиться паралельно із залученням іноземних юридичних радників.

Доцільність реалізації саме експериментального проєкту обґрунтовується, по-перше, міркуваннями безпеки, тобто недопущення виникнення ситуацій, в яких Україна може лишитися без належного юридичного представництва у багатомільйонній справі проти неї. По-друге, кількістю справ, що знаходиться у віданні Мін'юсту. Найм Мін'юстом відразу великої кількості спеціалістів у разі відмови від експериментального проєкту на користь одночасного переходу на самопредставництво є недоцільним і неефективним у зв'язку з відсутністю попереднього інституційного досвіду, матеріально-технічної бази і обмеженими можливостями моніторингу і ефективного контролю діяльності такої великої кількості спеціалістів у сфері міжнародного права і арбітражу. Натомість поступовість процесу забезпечує його більшу гнучкість і, відповідно, міцність. Відповідальне керівництво матиме більше можливостей для контролю і оперативного втручання для забезпечення належного рівня самопредставництва. По-третє, після завершення експериментального проєкту буде можливість оцінити його ефективність, виявити слабкі місця і, здійснивши роботу над помилками, внести за необхідності певні корективи для того, щоб остаточний перехід на самопредставництво відбувся без зайвих ризиків, максимально ефективно та швидко, включаючи визначення необхідної кількості спеціалістів належного рівня кваліфікації і з відповідним досвідом роботи та їх найм.

На момент аудиту реалізацію експериментального проєкту щодо переходу до самопредставництва в процесі захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розглядів в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України в Мін'юсті не розпочато, оскільки цей процес нормативно-правовими актами ще не врегульовано.

Проект постанови «Про реалізацію експериментального проєкту щодо переходу до самопредставництва в процесі захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розглядів в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України» на затвердження Кабінету Міністрів України Мін'юстом не подавався.

5. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Згідно зі статтею 26 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю визначено Постановою 1062.

Механізм утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та питання їх діяльності визначено Постановою 1001.

Наказом Мін'юсту від 11.01.2019 № 109/5 затверджено Інструкцію з організації внутрішнього контролю, якою керуються під час організації та забезпечення здійснення внутрішнього контролю в центральному апараті, його територіальних органах, на підприємствах та в установах, що належать до сфери управління Мін'юсту, і яка базується на системі формалізованих

задокументованих правил і контрольних процедур, чітко визначених і закріплених повноважень та відповідальності, які встановлюються положеннями про Мін'юст, територіальні органи і установи, що належать до сфери управління Міністерства, їх структурні підрозділи, посадовими інструкціями працівників, державних службовців системи Мін'юсту.

Мін'юстом відповідно до Постанови 1062 затверджено Стратегічний план діяльності з внутрішнього аудиту на 2019–2021 роки та операційні плани діяльності з внутрішнього аудиту на 2020 та 2021 роки.

Аудит засвідчив: питання оцінки ефективності використання коштів за звітні 2019, 2020, 2021 роки, передбачених у Державному бюджеті України на забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ, в операційних планах діяльності з внутрішнього аудиту не визначались та внутрішнім аудитом Мін'юсту не охоплювалися.

Згідно з пунктом 7.7 Інструкції з організації внутрішнього контролю у Мін'юсті передбачено визначення відповідальної особи, яка надає суб'єктам внутрішнього контролю методологічну допомогу, проводить роз'яснювальну роботу з питань організації внутрішнього контролю (у тому числі щодо організації процесу управління ризиками); узагальнює інформацію, зазначену в реєстрах суб'єктів внутрішнього контролю, отриманих від структурних підрозділів апарату, та формує Реєстр ідентифікованих ризиків Мін'юсту (досистематизовує отриману від структурних підрозділів апарату інформацію про ідентифікацію та оцінку ризиків), План з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів, Зведений план з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів Міністерства юстиції України та подає на затвердження Міністрові; систематизує отриману інформацію про виконання Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів та надає зведену інформацію разом зі звітами про стан функціонування системи внутрішнього контролю у структурних підрозділах апарату на розгляд Міністрові.

В апараті Мін'юсту передбачено посаду головного спеціаліста з внутрішнього контролю. Відповідно до посадової інструкції головний спеціаліст з внутрішнього контролю підпорядковується безпосередньо Міністру юстиції України.

На виконання пункту 10 Постанови 1062 листом від 28.01.2021 № 707/29/26-21 Міністерству фінансів надіслано Звіт про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю за 2020 рік, у якому відображено заходи, здійснені Мін'юстом упродовж 2020 року в розрізі елементів внутрішнього контролю.

Відповідно до пункту 7.1 розділу VII Інструкції з організації внутрішнього контролю керівники суб'єктів внутрішнього контролю визначають з числа працівників відповідного структурного підрозділу апарату, територіального органу, підприємства та установи, що належать до сфери управління Мін'юсту, особу, відповідальну за своєчасну підготовку, складання та подання документів з організації внутрішнього контролю.

Для підготовки зведеного звіту з внутрішнього контролю Мін'юсту на виконання доручення Міністра юстиції України та відповідно до абзацу четвертого пункту 7.7 Інструкції з організації внутрішнього контролю структурні підрозділи Міністерства надають інформацію головному спеціалісту з внутрішнього контролю для систематизації отриманої інформації про виконання Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів і надання зведеної інформації разом зі звітами про стан функціонування системи внутрішнього контролю у структурних підрозділах апарату на розгляд Міністрові.

Структурними підрозділами Мін'юсту, відповідальними за забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ (Секретаріат Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини та Департамент з міжнародних спорів), надано звіти за 2020 рік про стан функціонування системи внутрішнього контролю, в яких зазначено, що внутрішній контроль здійснюється на належному рівні, у 2020 році перевірки та аудиторські заходи не проводилися. Висновки зроблено за результатами виконання Плану заходів.

Отже, система внутрішнього контролю в Міністерстві функціонує неефективно, оскільки під час аудиту встановлено порушення бюджетного законодавства, неекономного використання коштів і неефективного управління ними.

ВИСНОВКИ

1. Мін'юстом як головним розпорядником бюджетних коштів не забезпечено економного використання коштів державного бюджету, що виділялися на забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також на забезпечення представництва України в ЄСПЛ.

Аудит засвідчив: за КПКВК 3601150 протягом 2019–2020 років і I півріччя 2021 року Мін'юстом використано з порушенням норм бюджетного законодавства – 696,0 тис. грн; неекономно – 1 176,1 тис. грн; внаслідок неефективного управління – 10 872,9 тис. грн коштів державного бюджету; неефективних управлінських рішень щодо планування потреби в бюджетних коштах – 112 276,0 тис. гривень.

За КПКВК 3601150 упродовж 2019–2020 років та I півріччя 2021 року використано 1 116,5 млн грн бюджетних асигнувань (у 2019–2020 році – 86,6 відс., за I квартал 2021 року – 28,3 відсотка).

Мін'юстом у 2019–2020 роках і I півріччі 2021 року не розроблено та не забезпечено затвердження порядку використання коштів державного бюджету за КПКВК 3601150, що є недотриманням вимог частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України і згідно зі статтею 116 Бюджетного кодексу України – порушенням бюджетного законодавства.

Як наслідок, Рахункова палата не може належно оцінити ефективність використання у 2019–2020 роках і I півріччі 2021 року 1 116,5 млн грн за КПКВК 3601150.

2. Мін'юстом незабезпечено ефективного управління перерозподіленими у 2019–2020 роках коштами на поточні видатки на суму 10 872,9 тис. грн через відсутність потреби в оплаті обов'язкових реєстраційних внесків у справах. Невчасне виконання Мін'юстом рішення арбітражного трибуналу призвело у 2019 році до неекономного використання коштів і втрат державного бюджету на суму 1 176,1 тис. гривень.

Незважаючи на обмеженість видатків державного бюджету, передбачених Мін'юсту на забезпечення його діяльності у 2019–2020 роках, наявні залишки невикористаних коштів за укладеними договорами у сумі 112,3 млн грн (2019 рік – 99,6 млн грн, 2020 рік – 12,7 млн грн), що свідчить про неефективне управління коштами та відсутність належного контролю за їх використанням.

3. Рахункова палата констатує: через відтермінування Мін'юстом реалізації експериментального проекту щодо переходу до самопредставництва в процесі захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розглядів у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України закордонні юридичні фірми залучають до цього процесу українських юристів, що спричиняє значне фінансове навантаження на Державний бюджет України – майже 1 млн дол. США у 2020 році.

4. Аудитом встановлено, що в порушення пунктів 1.5 і 2.1 Інструкції 687 у 2019–2021 роках Мін'юстом у бюджетних запитах заплановано видатки за КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)» без детальних розрахунків та обґрунтувань щодо оплати банківських послуг (комісія банку) на суму 696,0 тис. грн (2019 рік – 415,0 тис. грн, 2020 рік – 185,0 тис. грн, 2021 рік – 96,0 тис. грн), що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

5. Нормативно-правове забезпечення питання захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ є достатнім. При цьому потребують урегулювання, зокрема, розроблення та в установленому порядку затвердження порядку використання коштів державного бюджету за КПКВК 3601150 та прийняття Закону України «Про медіацію».

6. Фактичний стан реагування Мін'юстом на рекомендації Рахункової палати засвідчив, що керівництвом Міністерства вживалося достатніх заходів щодо реалізації пропозицій Рахункової палати, наданих за

результатами аудиту, проведеного у 2015 році: із 8 наданих Рахунковою палатою рекомендацій виконано 6, частково – 2.

7. Встановлені під час аудиту порушення бюджетного законодавства, неекономне використання коштів і неефективне управління ними свідчать про недостатній рівень функціонування системи внутрішнього контролю в Мін'юсті.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, передбачених у Державному бюджеті України на забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини, надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження та рекомендувати розглянути проєкт Закону України «Про медіацію» у другому читанні.

2. Відомості про результати аудиту ефективності використання коштів, передбачених у Державному бюджеті України на забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини, у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати забезпечити прийняття рішення (у формі протокольного рішення) щодо затвердження порядку використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150).

3. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству юстиції України та запропонувати:

- забезпечити дотримання принципів програмно-цільового методу в бюджетному процесі;

- розробити та забезпечити затвердження порядку використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини» (КПКВК 3601150), в якому передбачити окремий напрям «Банківські послуги (комісія банку)»;

- подати на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проєкту щодо переходу до самопредставництва в процесі захисту прав та інтересів України

під час урегулювання спорів, розглядів в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України»;

- здійснювати ефективне управління бюджетними коштами та не допускати утворення залишку і, відповідно, повернення до державного бюджету невикористаних виділених асигнувань;

- при складанні бюджетних запитів на наступні бюджетні періоди забезпечити обґрунтування потреби у бюджетних коштах;

- забезпечити ефективне функціонування системи внутрішнього контролю в Міністерстві юстиції України;

- забезпечити усунення виявлених порушень і недоліків.

Член Рахункової палати

А. М. Дідик

ПЕРЕЛІК

справ, щодо яких Мін'юстом здійснювалось у 2019–2020 роках та I півріччі 2021 року забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, а також забезпечення представництва України в ЄСПЛ

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, євро	тис. грн	дол. США, євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Справа за позовами компанії «Xinjiang Communications Construction Group Co., Ltd.» до Державного агентства автомобільних доріг України	23.09.2020	близько 9 млн дол. США	Народний суд проміжної інстанції міста Урумчі Сінцзян-Уйгурського автономного району Китайської Народної Республіки	2021	№35-266 від 24.05.2021	Beijing Yingke Law Firm	170 960,00 дол. США	4 872,4	-	-
2	Справа за позовом «Philip Morris Internationale Inc.» та інших до держави Україна	21.12.2020	сума позовних вимог: не визначена. Інвестиційний спір пов'язаний із розглядом Антимонопольним комітетом України (далі – АМКУ) справи № 126-26.13/18-17 та прийняттям рішення від 10.10.2019 № 697-р (далі – Рішення). Цим Рішенням дії ПрАТ «Філіп Морріс Україна», ТОВ «Філіп Морріс Сейлзэнд Дистриб'юшн», інших виробників сигарет та ТОВ «ТЕДІС Україна» (дистриб'ютора на ринку первинного продажу виробниками сигарет) визнано антиконкурентними узгодженими діями, які стосуються обмеження доступу інших суб'єктів господарювання (покупців) на загальнодержавний ринок первинного продажу сигарет. За	Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів (ICSID)	2021	№35-262 від 05.05.2021	Clyde&Co LLP	273 980,00 дол. США	7 808,4	-	-

Продовження додатка

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, євро	тис. грн	дол. США, євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			порушення на ТОВ «Філіп Морріс Сейлз Енд Дистриб'юшн» накладений штраф у розмірі 366 619 800 дол. США, а на ПрАТ «Філіп Моріс Україна» – у розмірі 814 666 600 дол. США								
3	Справа за позовом акціонерів ПАТ «Мотор Січ» до держави Україна	05.12.2020	оцінена Заявником у розмірі 11 млрд та 1 млрд дол. США. Повний текст позову та розрахунок вимог очікується у листопаді 2021 року	Арбітраж ad hoc. Адмініструючий орган – PCA	2021	№35-265 від 24.05.2021	King&Spalding LLP	369 850,00 дол. США	10 540,7	-	-
4	Справа за позовом ВАТ «Татнефть» до держави України	21.05.2008	на суму більше мільярда дол. США	місцеві суди РФ, США та Великобританії	2019	ДУ №2 від 01.04.2019 до Договору №33-209 від 26.11.2018	Winston & Strawn LLP	32 400,00 дол. США	907,2	32 399,50 дол. США	857,9
					2019	ДУ №3 від 01.04.2019 до Договору №33-201 від 12.07.2018		300 000,00 дол. США	8 400,0	299 999,70 дол. США	7 944,0
					2019	№33-223 від 03.07.2019		1 100 000,00 дол. США	29 700,0	958 576,28 дол. США	22 382,8
					2019	№33-239 від 23.12.2019		300 000,00 дол. США	7 500,0	299 997,40 дол. США	7 004,9
					2020	40-251 від 05.11.2020		944 000,00 дол. США	26 856,8	905 922,73 дол. США	25 780,4
					2021	ДУ №2 від 26.03.2021 до Договору №40-251 від 05.11.2020		188 778,80 дол. США	5 323,6	188 751,30 дол. США	5 275,6
5	Справа за позовом держави Україна до Амстердамського археологічного Музею Алларда Пірсона	24.06.2014	повернення культурних цінностей на територію України	Апеляційний суд міста Амстердам (Королівство Нідерланди)	2019	ДУ №3 від 16.04.2019 до Договору №33-205 від 08.10.2018	Bergh Stoop & Sanders N.V.	66 391,50 євро	2 091,3	65 851,00 євро	1 955,8
					2019	№33-222 від 03.07.2019		265 679,33 євро	7 864,1	247 533,33 євро	6 572,0
					2019	№33-237 від 23.12.2019		192 979, 31 євро	5 403,4	179 200,82 євро	4 641,3

Продовження додатка

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, євро	тис. грн	дол. США, євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
					2020	№33-244 від 15.10.2020		240 470,61 євро	8 152,0	233 214,74 євро	8 110,9
					2021	№35-264 від 24.05.2021		198 730,00 євро	6 713,1	-	-
6	Справа за позовом держави Україна до компаній «Euronews SA»	10.07.2017	повернення коштів фінансової гарантії у розмірі 15 млн євро	Суд першої інстанції кантону Женеви Швейцарської Конфедерації	2019	№33-219 від 07.05.2019	Jacquemound Stanislas	164 720,00 дол. США	4 612,2	67 304,50 дол. США	1 571,6
					2020	40-246 від 30.10.2020		39 494,10 дол. США	1 137,4	35 140,00 дол. США	998,0
					2021	№35-259 від 27.04.2021		144 720,00 дол. США	4 167,9	-	-
7	Справа за позовом державної корпорації розвитку «ВЭБ.РФ» (Російська Федерація)	26.06.2019	3,25 млрд дол. США	Арбітражний інститут Торгової палати м. Стокгольм (Швеція) (SCC)	2019	№33-240 від 24.12.2019	Shearman & Sterling LLP	350,00 дол. США	8,8	350 дол. США	8,3
					2020	40-247 від 03.11.2020		1 270 890,00 дол. США	36 601,6	1 270 890,00 дол. США	36 117,7
8	Справа за позовом Ігоря Бойка до держави Україна	30.01.2017	88 млн дол. США	Арбітраж ad hoc відповідно до арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛІ	2019	№33-229 від 02.09.2019	Quinn Emanuel Urquhart & Sullivan UK LLP	2 198 090,00 дол. США	61 546,5	2 182 213,44 дол. США	50 954,7
					2019	ДУ №4 від 24.06.2019 до Договору №33-197 від 05.05.2018		357 780,00 дол. США	10 017,8	291 757,38 дол. США	7 387,3
					2020	40-254 від 12.11.2020		2 250 065,00 дол. США	64 149,4	2 249 834,92 дол. США	63 782,8
9	Справа за позовом компаній «City-State N.V.», «Praktyka Asset Management Company LLC», «Crystal-Invest LLC» та «Prodiz LLP» до держави Україна 26.07.2018 Міжнародним центром з врегулювання інвестиційних спорів (далі – МЦБІС) було прийнято рішення у справі за позовом компаній City-State N.V., Praktyka Asset Management Company LLC, Crystal-Invest LLC та Prodiz LLC до держави України, яким було визнано порушення державою гарантій, встановлених Угодою про взаємний захист інвестицій між Україною та Королівством Нідерланди. Відповідно	10.04.2014	30 344 001 дол. США	Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів (МЦБІС)	2019	№33-227 від 03.07.2019	Withers LLP	27 320,00 дол. США	737,6	27 294,00 дол. США	657,8

Продовження додатка

[illegible]

Продовження додатка

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, євро	тис. грн	дол. США, євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	місячною ставкою USD LIBOR + 4% річних, які на разі на етапі підлягають										
10	Справа за позовом компаній «Emergofin B.V.» та «Velbay Holdings Ltd.» до держави Україна	27.10.2016	близько 835 млн дол. США.	Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів (ICSID)	2019	ДУ №2 від 13.03.2019 до Договору №33-216 від 21.12.2018	Shearman & Sterling LLP	158 470,00 дол. США	4 310,4	31 135,00 дол. США	824,5
					2019	№33-218 від 19.04.2019		4 455 425,00 дол. США	118 068,8	4 455 425,00 дол. США	111 831,2
					2019	№33-230 від 19.09.2019		2 396 900,00 дол. США	61 121,0	1 954 641,98 дол. США	45 640,9
					2020	40-246 від 03.11.2020		4 136 591,00 дол. США	117 892,8	4 008 175,74 дол. США	113 631,8
11	Справа за позовом компаній «Littop Enterprises Limited», «Bridgemont Ventures Limited» і «Bordo Management Limited» до держави Україна	13.07.2015	сума позовних вимог не зазначена, проте у повідомленні про спір зазначалася сума збитків у розмірі більш як 6 млрд дол. США	Арбітражний інститут Торгової палати м. Стокгольм (Швеція)(SCC)	2019	ДУ №2 від 04.04.2019 до Договору №33-210 від 17.12.2018	Latham & Watkins (London) LLP	92 430,00 дол. США	2 588,0	69 693,73 дол. США	1 845,5
					2019	ДУ №3 від 04.03.2019 до Договору №33-202 від 18.07.2018		1 605 560,00 дол. США	43 831,8	1 591 443,00 дол. США	42 447,6
					2019	№33-224 від 03.07.2019		4 816 365,00 дол. США	130 041,9	4 625 752,09 дол. США	113 460,9
					2019	№33-232 від 13.11.2019		593 000,00 дол. США	14 825,0	579 634,00 дол. США	13 534,5
					2019	№33-235 від 24.12.2019		120 000,00 дол. США	3 000,0	119 887,50 дол. США	2 829,4
					2020	40-253 від 12.11.2020		413 202,35 дол. США	11 817,6	381 032,11 дол. США	10 820,8
12	Справа за позовом компаній «Universal Trading & Investment Co., Inc.» та «Foundation Honesty International, Inc.» до Генеральної прокуратури України, Міністерства юстиції України та держави Україна	08.02.2011	32 400 000 дол. США (без відсотків)	Федеральний суд США округу Массачусетс (США)	2019	ДУ №2 від 09.04.2019 до Договору №33-211 від 19.12.2018	Holland & Knight LLP	52 800,00 дол. США	1 478,4	52 720,00 дол. США	1 373,4
					2019	ДУ №3 від 09.04.2019 до		61 300,00 дол. США	1 716,4	59 364,00 дол. США	1 531,6

Продовження додатка

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, євро	тис. грн	дол. США, євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
						Договору №33-206 від 16.10.2018					
					2019	№33-234 від 25.11.2019		532 500,00 дол. США	13 312,5	511 014,85 дол. США	11 932,2
13	Справа за позовом компанії «Gilward Investnensts B.V.» до держави Україна	22.07.2015	695 млн дол. США	Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів (ICSID)	2019	ДУ №3 від 16.04.2019 до Договору №33-204 від 09.10.2018	Latham & Watkins LLP	59 145,20 дол. США	1 656,1	59 078,98 дол. США	1 564,4
					2019	№33-233 від 13.11.2019		105 050,00 дол. США	2 626,3	82 200, 50 дол. США	1 919,4
					2020	40-252 від 12.11.2020		193 225,00 дол. США	5 526,2	193 192,00 дол. США	5 486,7
					2020	40-257 від 23.12.2020		62 000,00 дол. США	1 798,0	61 956,50 дол. США	1 756,5
					2021	№35-263 від 21.05.2021		2 575 900,00 дол. США	73 413,2	-	-
14	Справа за позовом компанії «Olympic Entertainment Group AS» до держави Україна. У зазначеній справі у 2021 році винесено арбітражне рішення відповідно до якого справу закрито щодо якого відповідною міжвідомчою робочою групою було прийнято рішення про недоцільність його оскарження	06.11.2018	за попередніми оцінками Позивача становить не менше 40 млн євро	Арбітражний трибунал adhoc відповідно до Арбітражного регламенту Комісії Організації Об'єднаних Націй з права міжнародної торгівлі (ЮНСИТРАЛ)	2019	№33-226 від 03.07.2019	Withers LLP	605 450,00 дол. США	16 347,2	549 609,02 дол. США	12 841,2
					2020	40-249 від 03.11.2020		1 816 720,00 дол. США	52 321,5	1 752 456,17 дол. США	49 726,7
					2021	ДУ №3 від 25.03.2021 до Договору №40-249 від 03.11.2020		128 920,00 дол. США	3 635,5	54 792,00 дол. США	1 531,4
15	Справа за позовом компанії «Sinequanon Invest» до держави Україна та інших	15.11.2010	близько 24 млн дол. США (без врахування пені та відсотків)	Господарський суд м. Париж (Франція), Апеляційний суд Люксембургу	2019	№33-242 від 24.12.2019	Foley Hoag AARPI	74 575,00 дол. США	1 864,4	-	-
					2021	№ 35-260 від 19.04.2021	Clyde & Co LLP	46 805,00 євро	1 591,4	-	-
16	Справа за позовом компанії «Todini Costruzioni Generali S.p.A.» до Державного агентства автомобільних доріг України	08.03.2017	1,367 млрд (сплата цієї суми вимагається у доларах США та євро в еквіваленті, визначеному за курсами обміну валют, що зафіксовані контрактами, а саме: 103 890 033 дол. США та 50 197 631 євро) та - 603 233,31 фунтів стерлінгів	Міжнародний арбітражний суд Міжнародної Торгової Палати (ICC)	2019	ДУ №2 від 21.03.2019 до Договору №33-214 від 19.12.2018	Withers LLP	27 105,00 дол. США	731,8	27 105,00 дол. США	712,9
					2019	ДУ №3 від 22.04.2019 до Договору №33-207 від		198 839,84 дол. США	5 368,7	198 839,84 дол. США	5 269,3

Продовження додатка

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, євро	тис. грн	дол. США, євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
						19.10.2018					
					2019	№33-221 від 14.06.2019		1 765 600,13 дол. США	46 339,9	1 765 600,13 дол. США	43 967,2
					2019	№33-231 від 08.10.2019		999 999,00 дол. США	25 500,0	939 007,39 дол. США	22 185,2
					2019	№33-236 від 21.12.2019		1 435 485,80 дол. США	35 887,1	1 413 172, 55 дол. США	32 997,6
					2020	33-245 від 28.10.2020		3 052 135,72 дол. США	87 260,6	3 051 818,87 дол. США	86 734,1
17	Справа за позовом Миколи Іваненка та інших до держави Україна та інших 23.04.2021 Апеляційний суд округу Колумбія ухвалив рішення на користь держави Україна, яким повністю відмовив у задоволенні вимог позивачів.	10.09.2014	1 млрд дол. США	Апеляційний суд округу Колумбія (США)	2019	ДУ №2 від 12.04.2019 до Договору №33-212 від 19.12.2018	Holland & Knight LLP	24 740,00 дол. США	692,7	-	-
					2021	№35-261 від 29.04.2021		239 500,00 дол. США	6 837,7	-	-
18	Справа за позовом Міністерства охорони здоров'я України до Угорського медичного центру	23.09.2011	174 000,00 євро, перерахованих до Угорського медичного центру на лікування Пирога Даниїла Сергійовича, яке не відбулося через відмову батьків, при цьому гроші центром не повернуто	Компетентний суд Угорщини	2019	№33-228 від 29.08.2019	Dr. Robert Mezei Law Office	15 446,00 дол. США	432,5	13 996, 32 дол. США	326,8
19	Справа за позовом Оксани Баюл до Джозефа Чарльза Леміра, компаній «Olympic Champions Ltd» (Делавер), «Olympic Champions Ltd» (Британські Віргінські острови), держави Україна та інших Апеляційний суд Дев'ятого округу Сполучених Штатів Америки 27.02.2020 у справі за позовом Оксани Баюл до Джозефа Чарльза Леміра, корпорацій «Olympic Champions Ltd» (Делавер) , «Olympic Champions Ltd» (Британські Віргінські острови), держави Україна та інших ухвалив рішення, яким підтримав позицію держави та відхилив апеляційну скаргу Позивача. Суд визнав, що Україна захищена від юрисдикції американських судів відповідно положень Закону США «Про імунітет іноземних держав» (The Foreign	22.02.2016	50 млн дол. США	Окружний суд центрального округу Каліфорнії (США)	2019	ДУ №2 від 09.04.2019 до Договору №33-213 від 19.12.2018	Holland & Knight LLP	2 600,00 дол. США	70,2	2 600,00 дол. США	67,7
					2019	№33-235 від 25.11.2019		164 700,00 дол. США	4 117,5	116 572,45 дол. США	2 722,0

Продовження додатка

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, Євро	тис. грн	дол. США, Євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Sovereign Immunities Act). Так, Позивач у зазначеному провадженні не надав достатніх аргументів для підтвердження обґрунтованості застосування винятків від судового імунітету, передбачених цим законом. Справу завершено у 2020 році на користь держави України.				2020	40-248 від 03.11.2020		101 527,11 дол. США	2 924,0	100 957,11 дол. США	2 873,2
20	Справа за позовом Олега Жуковського до Національного банку	11.02.2021	відшкодування збитків, сплати відсотків, пені, судових витрат та адвокатської винагороди на загальну суму понад 300 млн дол. США	Окружний суд Сполучених Штатів Америки південного округу штату Флорида	2021	№35-267 від 08.06.2021	Holland & Knight LLP	148 250,00 дол. США	4 151,0	-	-
21	Справа за позовом ПАТ «Газпром» до держави Україна	25.10.2018	1. Визнати Україну такою, що порушила вимоги Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про заохочення та взаємний захист інвестицій від 27.11.1998. 2. Стягнути з України компенсацію, пов'язану з втратами інвестицій на території України. 3. Зобов'язати Україну оплатити витрати щодо арбітражу та компенсувати позивачеві всі витрати, понесені у зв'язку з арбітражем, включаючи гонорари і витрати на адвоката, свідків і експертів. 4. Зобов'язати Україну оплатити всі інші витрати, пов'язані з порушенням Україною Угоди, в тому числі відсотки.	Арбітражний трибунал ad hoc відповідно до Арбітражного регламенту Комісії Організації Об'єднаних Націй з права міжнародної торгівлі (ЮНСИТРАЛ)	2019	№33-225 від 03.07.2019	Shearman & Sterling LLP	325 750,00 дол. США	8 795,3	261 332,40 дол. США	6 138,0

Продовження додатка

№ з/п	Предмет договору: послуги з юридичного представництва за справами	Дата початку справи	Сума позовних вимог	Інстанція	Договір		Контрагент	Сума договору		Стан виконання	
					рік	номер та дата		дол. США, євро	тис. грн	дол. США, євро	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
22	Справа за позовом Республіки Татарстан та Міністерства земельних ресурсів та майнових відносин Республіки Татарстан до держави Україна	06.01.2016	300 млн дол. США	арбітраж adhoc, UNCITRAL 1976	2020	40-250 від 05.11.2020	Winston LLP & Strawn LLP	1 331 000,00 дол. США	38 332,8	1 330 721,13 дол. США	37 872,3
					2020	40-256 від 23.12.2020		221 400,00 дол. США	6 376,3	221 385,35 дол. США	6 276,3
					2021	ДУ №2 від 24.03.2021 до Договору №40-250 від 05.11.2020		266 188,00 дол. США	7 506,5	266 159,11 дол. США	7 439,1
23	Справа за позовом родичів Андреа Рокеллі та інших до держави Україна	31.07.2018	500 тис. євро	Верховний Суд Італійської Республіки (Мілан)	2019	ДУ №2 від 01.04.2019 до Договору №33-215 від 20.12.2018	Legance-Avvocati Associati	5 124,80 євро	158,9	4 356,08 тис	129,2
					2019	№33-220 від 13.06.2019		421 457,89 євро	12 221,9	420 175,86 євро	11 818,5
					2019	№33-238 від 23.12.2019		220 530,00 євро	6 174,8	149 839,19 євро	3 880,8
					2020	№33-243 від 28.09.2020		224 478,50 євро	7 587,4	207 265,16 євро	7 090,7
					2020	40-255 від 22.12.2020		71 125,10 євро	2 489,4	71 125,10 євро	2 475,2
					2021	№ 35-258 від 13.04.2021		306 844,00 євро	10 432,7	-	
24	Справа України проти Російської Федерації «Україна проти Росії» (заява № 8019/16)				2019	ДУ №2 від 22.04.2019 до Договору №1/2018 від 10.12.2018	Еммерсон Майкл Бенедикт QC	15 120,00 дол. США	408,2	15 120,00 дол. США	407,5
25	Справа «Україна проти Росії (щодо Донбасу)» за № 8019/16				2019	№2 від 27.06.2019	Ben Emmerson QC	394 500,00 дол. США	10 651,5	386 050,00 дол. США	9 014,3
26	Справа «Україна проти Росії (щодо Донбасу)»				2020	№1 від 26.10.2020	Ben Emmerson QC	335 040,00 дол. США	9 582,1	334 965,00 дол. США	9 496,3
27	Справа «Україна проти Росії (щодо Криму)» за № 20958/14				2019	№1 від 27.06.2019	Ben Emmerson QC	189 050,00 дол. США	5 104,4	184 800,00 дол. США	4 315,1